

Philippe Besson

Rătăcitori
prin Lisabona

Traducere din limba franceză
și note de Laurențiu Malomfălean

POLIROM
2016

Imposibil să se mai ferească multă vreme. Se confruntă cu determinarea femeii, cu rugămintea ei desigur politicoasă, dar nu mai puțin imperioasă. Cum să-i refuze ceea ce îi cere? Cum să se sustragă? În orice caz, are încredere în ea. Nu are de ce să se teamă. Doar că întotdeauna i-a fost un pic mai greu să-și scoată la iveală rănilor.

Aruncă un ochi în jur, vechi reflex de bărbat studiat ori amintire și mai veche de adolescent neliniștit. Cu toate astea, nu se rușinează de ceea ce e, dar îi repugnă să se dea în spectacol. Își pleacă ochii, ca un alergător la cursa cu obstacole înainte să își ia elan. Când îi ridică, ea îi are pe ai săi ațintiți asupra-i, așteptând. Mama lui făcea la fel atunci când era obligat să mărturisească vreo prostie.

„Serios, nu-i nimic cu adevărat pasionant de aflat. Decât c-am fost fericit în Lisabona, altădată.“

Se miră el însuși să audă fraza asta. Niciodată nu a pronunțat-o înainte, nici în tăcere, nici în durere. De fapt, niciodată nu a formulat-o. Și-apoi, acest „altădată“ nu i se potrivește, nu face parte din vocabularul lui. Și totuși fraza a țâșnit ca o evidență, de parcă

dintotdeauna fusese pusă acolo și fusese destul să o ridice de pe jos, sau de parcă i se blocase în gât și fusese destul să o împingă afară. Măsoară adevărul absolut al frazei ăleia și cât de bine îi rezumă întreaga existență.

Cât despre ea, nu poate să-și dea seama de adevăr. Cel mai probabil ia replica drept expresia unei istoviri sau a unei cochetării. Sau poate că așteaptă continuarea, neghicind că totul stă în aceste câteva cuvinte. Bineînțeles, îi zărește vălul din privire, o mică suferință ieșită la iveală. A auzit glasul, nu spărgându-se, mai curând stingându-se pe ultimele silabe. E impresionată de-o asemenea intrare în subiect. Oamenii rareori își cântăresc fericirea când trebuie să se prezinte. Rămân la lucruri banale, obișnuite. Și-ar fi putut spune vârsta, profesia. Dar nu. Zice că a fost fericit. *Altădată.*

„Și nu mai sunteți?”

„Nu ești fericit de două ori.”

Împotriva rațiunii, împotriva probabilităților, e convins că fiecare individ se vede atribuindu-i-se un prilej de fericire, unul singur. Pe al lui, l-a avut, l-a

folosit, ba chiar l-a risipit. Acum, s-a terminat. Nu e chiar trist. Sunt atâția care nici măcar nu își dau seama că prilejul acesta li se acordă într-o zi, care nici măcar nu sesizează cât li se oferă. Și totuși, pe ăia nu îi apucă regretul după ce au pierdut, norocoșii.

„Pe urmă, nu mai e la fel. Ai parte de bucurii, de satisfacții, și chiar de clipe de grație. Râzi, ești degajat, viața poate să fie dulce, clar. Însă e altceva. Nu mai e certitudinea aia.“

Ea ar vrea să nu fie de acord, să-l contrazică, să îi explice că resemnarea lui e absurdă, copilăroasă, că lucrurile nu se petrec așa, că poți fi fericit multă vreme și în momente diferite ale existenței tale, sau niciodată, că-i un poet, ori un idiot, însă cum să nu ia în seamă că la rândul ei e închistată în nefericire, că nu găsește calea să iasă din ea, că nu concepe cum ar putea într-o zi să nu mai sufere? Într-adevăr, nu e în măsură să îl convingă să nu abandoneze orice speranță.

Persistă în fața ochilor lui un vâl ce aruncă o tentă cenușie, ce face verdele mai puțin strălucitor, ca și cum

ar fi diluat. E acolo un doliu după un timp binecuvântat, pe care niciodată nu îl va încheia cu totul. Există acolo o tristețe, greutate ușoară în comparație cu suferința ei, însă de care el nu reușește să se desprindă.

Ea spune: „Cine v-a făcut fericit în Lisabona?”

Fiindcă în mod evident despre asta e vorba. Fiindcă el rumegă o iubire pierdută. Fiindcă nu a reușit să treacă peste o despărțire. Ea știe mâhnirea și dezamăgirea bărbaților când au fost părăsiți. Întotdeauna a atras ființele rănite, a învățat să le depisteze golul din suflet. Îi va face bine să audă o poveste de dragoste, chiar dacă terminată.

„Diego Oliveira. Așa îl chema.”

Odată cu identitatea asta, îi revin pe loc în minte imaginile de dinainte, ale trupurilor încleștate în așternuturi, ale trezirilor în plină după-amiază, ale bățărilor cu apă în mijlocul fântânilor, ale serilor de iulie la ora ultimelor imbarcări pentru Cacilhas¹, ale luminilor

1. Localitate situată pe malul sudic al fluviului Tajo, care o desparte de Lisabona.

stroboscopice de pe ringul de dans din Finalmente¹, ale străngerilor în brațe cu fiecare ocazie, ale despărțirilor mute când el trebuia să se înapoieze în Franța, ale regăsirilor vesele într-o sală de aeroport, ale unei vieți în doi ritmate de venituri și plecări. Și de asemenea telefoanele de la mare distanță în toiuil nopții, certurile trecătoare, jurămintele veșnice, nerăbdarea și lipsa, stringența momentelor petrecute împreună.

„Nici măcar n-ați tresărit.“

„De ce-ar trebui să mă mir?“

Probabil și pentru asta a ales-o, fără să fie complet sigur, orbește, dar încrezător totuși. Presimțea că femeia aceea l-ar lua așa cum e, fără să pună întrebări, fără să-l sâcâie cu judecățile ei.

Totodată, o bănuiește fără concesi, capabilă să fie tranșantă, să nu caute să-i cânte cuiva în strună, astea se potrivește. Cu atât mai bine, lui nu-i plac decât oamenii cu care este simplu, cu care totul vine de la sine. O cercetează cu o jumătate de zâmbet, în care intră un pic de complicitate, însă fără să insiste prea tare: cu siguranță ea nu apreciază să fii demonstrativ.

1. Club gay din capitala Portugaliei.

Nu răspunde bunăvoinței lui, nu i se pare că trebuie să i se mulțumească.

„Vă rog, nu-mi spuneți c-a murit.“

Expresia afectuoasă de pe fața lui dispare dintr-odată. Nu se aștepta la o asemenea continuare. Dintr-o replică, e trimis înapoi la gravitate, la greutatea pe care o poartă femeia. În mod vizibil, ea nu ar vrea ca ei să împărtășească o văduvie. E conștientă de solidaritatea ce se înnoadă, dar oare pot duce cu sine, și unul, și celălalt, un cadavru? Au înfățișarea unor schilози, e dincolo de orice îndoială, totuși nu i-ar plăcea să fie amândoi aplecați deasupra unui mormânt. Ori face nazuri când vine vorba să fie ajunsă din urmă în suferința ei.

„Nu, n-a murit. Doar a plecat.“

Câteodată, ar prefera ca Diego să fie mort. E îngrozitor un asemenea gând, însă i-ar face despărțirea mai puțin dureroasă, crede el. Să îl știe viu, deci poate îndrăgostit, poate în brațele altuia, asta îl răstignește. În unele seri, când chinul e prea apăsător, e mai mult decât poate îndura. Să-l știe aproape și totuși inaccesibil e o tortură.